

مقالات و بررسیها، دفتر ۷۳، تابستان ۸۲، ص ۱۰۹-۱۱۰

اسلام: چهرهٔ دیگر^۱

اوا دو ویتري^۲

پاریس ۱۹۹۵ م.

علیرضا اشتری تفرشی

دانشکدهٔ الهیات و معارف اسلامی

پیشینهٔ آشنایی اروپائیان با اسلام بسی طولانی است و در این میان دسته‌ها، طیف‌ها و طبقات گونه‌گون با پیش فرض‌ها و معیارهای خویش هر کدام برداشتی خاص از اسلام داشته‌اند که در این میان طبقهٔ روشنفکر و فرهیختهٔ اروپائی نیز دیده می‌شود؛ در این دستهٔ اخیر، گاه افرادی را می‌یابیم که چنان شیفتهٔ این دین و فرهنگ آن می‌شوند که جریان اصلی زندگی خویش را صرف استغراق در آن می‌کنند؛ بانو اوا دو ویتري از این دسته است. از این نویسنده فرانسوی که تاکنون بیش از چهل اثر به چاپ رسانیده و اینک یکی از پرآوازه‌ترین محققین فرانسوی در عرصهٔ عرفان اسلامی و ترجمهٔ آثار مولوی به فرانسه به شمار می‌رود در سال ۱۹۹۵ م. در پاریس اثری انتشار یافت بنام «اسلام: چهرهٔ دیگر». سعی ویتري در این اثر توصیف چهرهٔ دگرگونه‌ای از اسلام است (برگرفته از دریافتهای باطنی و شخصی وی) که به عقیدهٔ او در هیاهوی روزنامه‌ها، مجلات و رسانه‌ها به درستی بدان پرداخته نمی‌شود ولی او آنرا بسیار جذاب یافته است. نویسنده در این اثر به شرحی از زندگی خویش که سخت با تکیه بر مسائل دینی همراه است می‌پردازد و طی آن چگونگی آشنایی‌اش با اسلام را بازگو می‌کند؛ وی در خانواده‌ای برجسته و ثروتمند زاده شد و تحصیلات خود را در مدرسه‌ای کاتولیک آغاز کرد؛ شاید

1. L`Islam: L`Autre Visage

2. Eva de Vitray

همین امر زمینه‌ای شد تا او بعدها از مبانی جزمی آن آموزشهای مذهبی با اکراه و ناراحتی یاد کند در حالیکه همواره با شور و هیجان از مادر بزرگ اسکاتلندی و پروتستان خویش سخن می‌راند. ویتری بعدها با مردی فرانسوی که اصلاً روس و یهودی بود ازدواج کرد و نام خانوادگی میروویچ^۱ را دارا شد. در جریان جنگ جهانی دوم او توانست به همراه پسر دو دانشمند سرشناس جهان، پییر و ماری کوری^۲ از پاریس و اشغال نازی‌ها بگریزد؛ اما حادثه بزرگ در زندگی او بعد از جنگ روی داد، روزی که یکی از دوستانش کتابی از محمد اقبال به وی هدیه داد. این لحظه‌ای بود که به تصریح وی سرانجام چهره بیرونی مذهب - کاتولیک - در مقابل دیدگانش رنگ باخت و سالها هیجان درونی، وی را در نهایت به جهتی دیگر کشاند. او به یادگیری فارسی سر نهاد و بزودی توانست اشعاری از محمد اقبال و مولوی به فرانسه ترجمه کند.

بسیاری معتقدند که آثار او دو ویتری عمیق و تأثیر گذارند؛ آثاری چون یادداشت‌هایش از سفر زیارتی به مکه، اقامتش در قاهره، الازهر و در کنار گروهی از آزادیخواهان الجزایری که علیه استعمار فرانسه مشغول نبرد بودند؛ امروزه نام ویتری بعنوان مترجم آثار مولوی در بسیاری از مجامع فرهنگی فرانسه مطرح است.

1. Meyerovitch

2. Pierre and Marie Curie